

Wiesław Śladkowski

Sprawozdanie z sesji naukowej w Hrubieszowie

Rocznik Lubelski 9, 416-417

1966

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

i MRN w Lublinie oraz — co należy podkreślić — dla wielu powiatowych wydziałów kultury i towarzystw regionalnych, które bardzo często zwracały się do nas w różnych sprawach związanych z organizacją imprez historycznych, wydawaniem publikacji naukowych z zakresu historii regionalnej itp.

W miarę swych możliwości Oddział nasz delegował swych członków do udziału w organizowanych przez władze powiatowe sesjach regionalnych (np. w Radzynie, Tomaszowie, Białej Podlaskiej i in.) — sugerował autorów do planowanych przez różne władze wydawnictw historycznych, wypowiadał swą opinię w sprawie nazewnictwa ulic w tych przypadkach, które wiązały się z dziejami regionu itp. W sumie Oddział nasz uzyskał pozycję głównego na naszym terenie organizatora i koordynatora badań i różnych imprez naukowych i popularno-naukowych poświęconych historii Lubelszczyzny.

W zakresie akcji wydawniczej zaznaczyła się wyraźna dysproporcja między rosnącym dorobkiem Oddziału, wyrażającym się w coraz pokaźniejszej liczbie różnych prac historycznych naszych członków, a możliwościami szybkiej realizacji naszych planów przez miejscowe ośrodki wydawnicze i poligraficzne. Od dawna leżą nie wydane jeszcze dwa tomy „Rocznika Lubelskiego”, w najbliższym czasie liczba gotowych do druku tomów „Rocznika” wzrośnie do czterech. Należy uczynić wszystko, by istniejąca zaległość w produkcji „Rocznika Lubelskiego” została wyrównana w ciągu dwóch lat poprzez publikowanie dwóch tomów rocznie. Przewycięzenie trudności poligraficznych stanowi podstawowy warunek dalszego rozwoju lubelskiego środowiska historycznego.

Na zakończenie pragnę złożyć podziękowanie przewodniczącym Prezydium Wojewódzkiej i Miejskiej Rady Narodowej oraz kierownikom obu wydziałów kultury za naprawdę mecenasowski stosunek do poczynañ naukowych naszego Oddziału, za przyznawane nam dotacje, które umożliwiają lubelskim historykom publikowanie rozpraw i monografii.

Pragnę też podziękować całemu Zarządowi Oddziału za współpracę i pomoc w okresie ostatniej kadencji. Przy tej okazji chciałbym wyrazić radość, że władze miejscowe przyznały na nasz wniosek złotą Odznakę Zasłużonego dla Miasta Lublina mecenasowi mgr. Jerzemu Zarembie, wieloletniemu skarbnikowi naszego Oddziału i najstarszemu, w sensie lat pracy, członkowi naszego Zarządu.

Henryk Zins

SPRAWOZDANIE Z SESJI NAUKOWEJ W HRUBIESZOWIE

W dniu 18 czerwca 1966 roku Rada Naukowa Centrali Rolniczej „Samopomoc Chłopska” i Towarzystwo Regionalne Hrubieszowskie zorganizowały w Hrubieszowie sesję naukową, w celu uczczenia 150 rocznicy założenia przez Stanisława Staszica Hrubieszowskiego Towarzystwa Rolniczego Ratowania się Wspólnie w Nieszczęściach.

Szczególnie uroczysty charakter sesji, która zgromadziła licznych przedstawicieli różnych dziedzin nauki, podkreślili swą obecnością: prezes NK ZSL i marszałek sejmu Czesław Wycech, sekretarz KC PZPR Józef Tejchma i I sekretarz KW PZPR w Lublinie Władysław Kozdra. Po przemówieniu powitalnym wygłoszonym przez prezesa Zarządu Głównego CRS Tadeusza Jancyka przystąpiono

do obrad, którym przewodniczył doc. dr Kazimierz Beczar — przewodniczący Rady Naukowej CRS. Ogółem wygłoszono cztery referaty. Wybitny znawca życia i twórczości Stanisława Staszica i wydawca jego pism filozoficznych i społecznych, prof. dr Bogdan Suchodolski mówił na temat dzieła Staszica: *Ród ludzki i perspektywy jego rozwoju*. Dziejami Hrubieszowskiego Towarzystwa Rolniczego zajął się prof. dr Józef Mazurkiewicz z Lublina, poddając wnikliwej analizie główne założenia ustawy Towarzystwa i istniejące w nim formy własności. Referat na temat Towarzystwa Hrubieszowskiego, jako przedspółdzielczej organizacji chłopów, wygłosił mgr Leon Marszałek z Warszawy, konstatując w dziele staszicowskim obecność jednej z podstawowych zasad ruchu spółdzielczego — zasady asocjacji w celach gospodarczych. Wreszcie mgr Henryk Trus z Lublina przedstawił referat na temat przemian gospodarczych, jakie nastąpiły na terenie wsi hrubieszowskiej w latach 1945—1965.

Referaty, prezentując tak bogatą i wszechstronną problematykę, wywołały ożywioną i nader interesującą w wielu przypadkach dyskusję. Koncentrowała się ona głównie wokół osoby Staszica i jego dzieła. O życiu i działalności wielkiego reformatora mówiła między innymi interesująco ze znawstwem dr Barbara Szacka. Podobnie prof. dr Seweryn Żurawicki, który przeprowadził ciekawą analogię między fundatorem Towarzystwa a Turgotem, stwierdzając, że Stanisław Staszic przewyższał znanego ekonomistę francuskiego głębią spojrzenia i zrozumieniem idei asocjacji. Tło gospodarcze działalności Stanisława Staszica omówiła doc. dr Irena Kostrowicka, natomiast mgr inż. Tadeusz Madler, jeden z ostatnich prezesów fundacji staszicowskiej, przedstawił przyczyny upadku tej instytucji.

Problematyka staszicowska dominowała także podczas odbytego w tymże dniu zgromadzenia, w którym udział wzięło kilkanaście tysięcy mieszkańców miasta i regionu hrubieszowskiego. W przemówieniach swych zarówno Czesław Wycech, jak i Władysław Kozdra wielokrotnie nawiązywali do idei staszicowskich i doświadczeń Towarzystwa, stanowiących ich zdaniem piękną kartę w tradycjach chłopskiego ruchu spółdzielczego i samopomocowego, który obecnie w nowych warunkach w coraz to większym stopniu ogarnia i przeobraża wieś polską.

Dobrze by się stało, gdyby organizatorzy tej ze wszech miar udanej i interesującej sesji postarali się także o druk jej materiałów, w postaci specjalnej, pamiątkowej książki. Postulat ten uzasadniony jest wysokim poziomem naukowym poszczególnych wystąpień, będących w wielu wypadkach nie tylko podsumowaniem ostatnich, bogatych przecież badań, lecz wnoszących nowe, oryginalne wartości, jak również znaczeniem i wagą poruszanej problematyki. Wydawnictwo takie byłoby pięknym hołdem złożonym Stanisławowi Staszicowi i jego tak wysoko ocenionej dzisiaj fundacji.

Wiesław Śladkowski

SESJA POŚWIĘCONA LUBELSZCZYŹNIE W TYSIĄCLECIU POLSKI

Uroczystości milenijne były niewątpliwie bodźcem do intensywnej działalności twórczej lubelskiego historycznego środowiska naukowego. Swoistą manifestacją ich dorobku była sesja naukowa poświęcona roli Lubelszczyzny w Tysiącleciu Polski, która odbyła się w dniach 18—19 XII 1966 roku w gmachu Kolegium Hu-